

Μιγαδική Ανάλυση, Εαρινό Εξάμηνο 2022

Ασκήσεις, Φυλ. 1

1. Υπολογίσετε (α) \sqrt{i} , (β) $\sqrt[4]{i}$, (γ) $\sqrt{1+i}$.

Υπόδειξη: (α) Για το \sqrt{i} ψάχνουμε όλους τους μιγαδικούς $z = x + iy$ τέτοιους ώστε $z^2 = i$ ή ισοδύναμα $(x + iy)^2 = i$. Κάνοντας τις πράξεις, βρίσκουμε $x^2 - y^2 + i2xy = i$. Εξισώνοντας πραγματικά και φανταστικά μέρη, λαμβάνουμε το σύστημα

$$\begin{cases} x^2 - y^2 = 0 \\ 2xy = 1. \end{cases}$$

Λύνουμε το σύστημα και έχουμε τους ζητούμενους μιγαδικούς αριθμούς. Με παρόμοιο σκεπτικό εργαζόμαστε και για τα (β) και (γ).

2. Λύστε την εξίσωση $z^2 - iz + 1 = 0$.

Υπόδειξη: Χρησιμοποιούμε τον κλασικό τύπο της διακρίνουσας. Έχουμε $\Delta = (-i)^2 - 4 \cdot 1 \cdot 1 = -1 - 4 = -5$. Επομένως, η εξίσωση έχει δύο λύσεις $z = \frac{-(-i) \pm \sqrt{-5}}{2 \cdot 1} = \frac{i \pm i\sqrt{5}}{2} = \frac{i}{2}(1 \pm \sqrt{5})$.

3. Δειξτε ότι για κάθε $z \in \mathbb{C}$,

$$|\operatorname{Re}(z)| \leq |z| \leq |\operatorname{Re}(z)| + |\operatorname{Im}(z)|, \quad |\operatorname{Im}(z)| \leq |z| \leq |\operatorname{Re}(z)| + |\operatorname{Im}(z)|.$$

Υπόδειξη: Γράφοντας $|z| = \sqrt{\operatorname{Re}(z)^2 + \operatorname{Im}(z)^2}$ και με χρήση της γνωστής ανίσωσης

$$x, y \leq \sqrt{x^2 + y^2} \leq x + y,$$

προκύπτουν τα ζητούμενα.

4. Περιγράψτε γεωμετρικά τα συνολα:

$$A = \{z \in \mathbb{C} : |z - 1| < \frac{1}{2}\}, \quad B = \{z \in \mathbb{C} : \operatorname{Re}(z^2) = 1\},$$

$$\Gamma = \{z \in \mathbb{C} : \left| \frac{z-1}{z-i} \right| = 1\}, \quad \Delta = \{z \in \mathbb{C} : |z| = \operatorname{Arg}(z)\}.$$

Υπόδειξη: Για το A , θυμόμαστε ότι τα σύνολα της μορφής $\{z \in \mathbb{C} : |z - z_0| < r\}$, $z_0 \in \mathbb{C}$, $r > 0$, περιγράφουν δίσκους κέντρου z_0 και ακτίνας r .

Για το B , από την Άσκηση 1 βλέπουμε ότι $\operatorname{Re}(z^2) = x^2 - y^2$, όπου $z = x + iy$. Άρα, θέλουμε τους μιγαδικούς $z = x + iy$ με $x^2 - y^2 = 1$ και έχουμε μία υπερβολή.

Για το Γ ζητάμε όλους τους μιγαδικούς αριθμούς που ισαπέχουν από το 1 και το i . Άρα, θα έχουμε μία μεσοκάθετο.

Για το Δ , θέτουμε $z = |z|e^{i\operatorname{Arg}(z)} = |z|\cos \operatorname{Arg}(z) + i|z|\sin \operatorname{Arg}(z) = |z|\cos |z| + i|z|\sin |z|$. Άρα, λαμβάνουμε την καμπύλη με παραμετρικές εξισώσεις $(t \cdot \cos t, t \cdot \sin t)$, $t \in (0, 2\pi)$, δηλαδή μία σπείρα.

5. Σχεδιάσετε τα συνολα και εξετάσετε αν είναι ανοικτα, κλειστα ή κανένα απο τα δυο στο μιγαδικο επιπεδο.

$$A = \{z : a < \arg(z - i) < b\}, \quad \text{οπου } 0 \leq a < b < 2\pi,$$

$$B = \{z : |z - \bar{z}_0| = |\bar{z} - z_0|\}, \quad z_0 \text{ σταθερος μιγαδικος,}$$

$$C = \{z : \operatorname{Im}(z) \geq 0, 1 < |z| < 2\}, \quad D = \{z : \operatorname{Re}(z^2) \leq 0\},$$

$$E = \{z : \operatorname{Re}(z^2) > 1\}$$

Υπόδειξη: Για το A , έχουμε ότι το σύνολο $\{z : a < \arg(z) < b\}$ είναι απλά μία γωνία με κορυφή το 0 και άνοιγμα που εξαρτάται από τα a, b . Το A είναι το ίδιο σύνολο μετατοπισμένο μία μονάδα προς τα πάνω, δηλαδή μία γωνία με κορυφή i . Άμεσα, με χρήση των ορισμών προκύπτει ότι το A είναι ανοικτό.

Για το B σκεπτόμαστε ότι $|z - \bar{z}_0| = |\overline{z - z_0}| = |\bar{z} - z_0|$, για οποιονδήποτε μιγαδικό αριθμό z . Το C θα είναι η τομή ενός δακτυλίου με εσωτερική ακτίνα 1 και εξωτερική ακτίνα 2 με το κλειστό άνω ημιεπίπεδο. Για τα D και E εργαζόμαστε όπως στην Άσκηση 4, στο σύνολο B . Τα τοπολογικά ζητούμενα προκύπτουν άμεσα εκ των ορισμών.

6. Η εξίσωση $|z - w_0| = r$ περιγράφει κύκλο στο \mathbb{C} κεντρου w_0 και ακτινας r .
(α) Δείξτε ότι η εξίσωση αυτή γραφεται ισοδύναμα ως

$$\alpha|z|^2 + \beta\operatorname{Re}(z) + \gamma\operatorname{Im}(z) + \delta = 0, \quad \alpha, \beta, \gamma, \delta \in \mathbb{R}, \alpha \neq 0.$$

(β) Ποια είναι η αντιστοιχη εξίσωση ευθείας στο επίπεδο;

(γ) Βρείτε το κέντρο και την ακτίνα του κυκλου $2|z|^2 + 3\operatorname{Re}(z) + 4\operatorname{Im}(z) - 10 = 0$.

Υπόδειξη: (α) Έχουμε $|z - w_0|^2 = r^2$ με $|z - w_0|^2 = (z - w_0)(\bar{z} - \bar{w}_0)$. Εκτελώντας τις πράξεις, έχουμε το ζητούμενο.

(β) Σκεπτόμαστε ότι κάθε ευθεία μπορεί να θεωρηθεί ως μεσοκάθετος ενός ευθυγράμμου τμήματος με άκρα $z_1, z_2 \in \mathbb{C}$. Άρα, θα έχει εξίσωση $|z - z_1| = |z - z_2|$. Εκτελούμε τις πράξεις όπως στο (α) και βρίσκουμε την αντίστοιχη εξίσωση.

(γ) Η εξίσωση μπορεί να πάρει τη μορφή $2x^2 + 2y^2 + 3x + 4y - 10 = 0$, όπου $x = \operatorname{Re}(z)$ και $y = \operatorname{Im}(z)$. Δημιουργούμε αναπτύγματα ταυτοτήτων και η εξίσωση θα πάρει τη μορφή $(x - x_0)^2 + (y - y_0)^2 = r^2$. Τότε το κέντρο του κύκλου θα είναι το $x_0 + iy_0$ και η ακτίνα θα είναι ίση με r .

7. Αν $z, w \in \mathbb{C}$ και $|z| < 1, |w| < 1$, δείξτε ότι $\left| \frac{z-w}{1-\bar{w}z} \right| < 1$.

Υπόδειξη: Θέτουμε $z = re^{i\phi}, r < 1, \phi \in [0, 2\pi)$ και $w = te^{i\psi}, t < 1, \psi \in [0, 2\pi)$. Κάνουμε τις πράξεις στην παράσταση $|z - w|^2 - |1 - \bar{w}z|^2 = |re^{i\phi} - te^{i\psi}|^2 - |1 - te^{-i\psi}re^{i\phi}|^2$ και βλέπουμε ότι το αποτέλεσμα θα προκύψει αρνητικό.

8. Αν $z, w \in \mathbb{C}$ και $|z| = 1, |w| < 1$, δείξτε ότι $\left| \frac{z-w}{1-\bar{w}z} \right| = 1$.

Υπόδειξη: Εργαζόμαστε ακριβώς όπως στην Άσκηση 7 και βλέπουμε ότι το αποτέλεσμα θα προκύψει 0 .

9. (α) Βρείτε τα σημεία στην σφαιρα Riemann με στερεογραφικες εικονες τους μιγαδικους $\alpha = 2 + 3i, \beta = 1 + i, \gamma = i$.

(β) Βρείτε τους μιγαδικους αριθμους που αντιστοιχουν στα σημεια $(1/\sqrt{8}, 1/4, 3/4)$ και $(0, \sqrt{3}/4, 1/4)$, της σφαιρας του Riemann μεσω της στερεογραφικης προβολης.

Υπόδειξη: (α) Αν $z = x + iy$ είναι ένας μιγαδικός αριθμός, τότε το σημείο της σφαίρας Riemann με στερεογραφική προβολή το z είναι το

$$(x_1, x_2, x_3) = \left(\frac{x}{1 + |z|^2}, \frac{y}{1 + |z|^2}, \frac{|z|^2}{1 + |z|^2} \right).$$

Άρα, για $\alpha = 2 + 3i$, το ζητούμενο σημείο θα είναι το $(\frac{2}{14}, \frac{3}{14}, \frac{13}{14}) = (\frac{1}{7}, \frac{3}{14}, \frac{13}{14})$. Όμοια δουλεύουμε και για τα άλλα δύο.

(β) Αντίστροφα, αν (x_1, x_2, x_3) είναι σημείο της σφαίρας Riemann, τότε η στερεογραφική του προβολή είναι ο μιγαδικός αριθμός $z = \frac{x_1 + ix_2}{1 - x_3}$. Άρα, για το σημείο $(\frac{1}{\sqrt{8}}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4})$, η στερεογραφική προβολή θα είναι ο $z = \sqrt{2} + i$. Ανάλογα για το δεύτερο σημείο.

10. Δειξτε ότι κάθε κύκλος στην σφαίρα του Riemann μετασχηματίζεται μέσω της στερεογραφικής προβολής σε κύκλο ή ευθεία στο μιγαδικό επίπεδο.

Υπόδειξη: Ένας κύκλος στη σφαίρα του Riemann είναι η τομή της σφαίρας με ένα επίπεδο με εξίσωση $ax_1 + bx_2 + cx_3 = d$.

1η Περίπτωση: Αν ο κύκλος περνάει από τον βόρειο πόλο $(0, 0, 1)$, τότε, αναγκαστικά $c = d$. Όπως στην προηγούμενη άσκηση, θυμόμαστε ότι

$$(x_1, x_2, x_3) = \left(\frac{x}{1 + |z|^2}, \frac{y}{1 + |z|^2}, \frac{|z|^2}{1 + |z|^2} \right).$$

Αντικαθιστώντας στην εξίσωση του επιπέδου, θα προκύψει εξίσωση όμοια με αυτήν της Άσκησης 6(β) και άρα θα έχουμε μία ευθεία.

2η Περίπτωση: Αν ο κύκλος δεν περνάει από τον βόρειο πόλο, τότε $c \neq d$. Ακολουθώντας την ίδια διαδικασία με πριν, θα προκύψει εξίσωση όμοια με αυτήν της Άσκησης 6(α) και έτσι, θα έχουμε έναν κύκλο.

11. Δείξτε ότι η συνάρτηση $f(z) = z\operatorname{Re}(z)$ είναι μιγαδικά παραγωγίσιμη στο σημείο $z_0 = 0$ και σε κανένα άλλο σημείο.

Υπόδειξη: Για $z = x + iy$, η συνάρτηση μπορεί να γραφεί ως $f(z) = f(x, y) = (x + iy)x = x^2 + ixy$. Δείχνουμε ότι η συγκεκριμένη συνάρτηση έχει παντού συνεχείς μερικές παραγώγους, αλλά ικανοποιεί τις εξισώσεις Cauchy-Riemann μόνο στο 0 και πουθενά αλλού.

12. Δειξτε ότι η συνάρτηση $f(z) = \sqrt{|xy|}$, $z = x + iy$, ικανοποιεί τις εξισώσεις Cauchy-Riemann στο σημείο $z_0 = 0$ αλλά δεν είναι μιγαδικά παραγωγίσιμη στο σημείο αυτό.

Υπόδειξη: Μπορούμε να εξετάσουμε την ικανοποίηση των εξισώσεων Cauchy-Riemann χρησιμοποιώντας τον ορισμό των μερικών παραγώγων. Για παράδειγμα, για να υπολογίσουμε τη μερική παράγωγο στο 0 του πραγματικού μέρους της f ως προς x υπολογίζουμε το όριο

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\operatorname{Re}f(x, 0) - \operatorname{Re}f(0, 0)}{x - 0}.$$

Για να δείξουμε ότι η f δεν είναι μιγαδικά παραγωγίσιμη στο 0, πάλι χρησιμοποιούμε τον ορισμό, δηλαδή δείχνουμε ότι δεν υπάρχει το όριο

$$\lim_{z \rightarrow 0} \frac{f(z) - f(0)}{z - 0} = \lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{f(x, y) - f(0, 0)}{x + iy - 0}.$$

13. Θετούμε $f(z) = \begin{cases} \frac{xy^2(x+iy)}{x^2+y^4}, & z \neq 0 \\ 0, & z = 0, \end{cases}$ όπου $z = x + iy$. Δειξτε ότι:

(α) Οι μερικές παραγώγοι των $u = \operatorname{Re}(f)$ και $v = \operatorname{Im}(f)$ υπάρχουν στο $z_0 = 0$,

(β) Οι συνθήκες Cauchy-Riemann ικανοποιούνται στο $z_0 = 0$,

(γ) Τα όρια $\lim_{z \rightarrow 0} \frac{f(z) - f(0)}{z - 0}$ υπάρχουν όταν $z \rightarrow 0$ κατά μήκος οποιασδήποτε ευθείας που περνά

απο το 0, και η τιμη του οριου ειναι η ιδια για ολες τις ευθειες,

(δ) Η $f(z)$ δεν ειναι μιγαδικα παραγωγισιμη στο $z_0 = 0$ (Υποδ.: $z \rightarrow 0$ πανω σε παραβολες $x = y^2$)

Υπόδειξη: (α) Η ύπαρξη των μερικών παραγώγων αποδεικνύεται με τη χρήση του ορισμού και των κατάλληλων ορίων, όπως στην Άσκηση 12. Άμεσα προκύπτει και το (β).

(γ) Αν $z = x + iy$, για να έχουμε $z \rightarrow 0$ κατά μήκος ευθείας που περνά από το 0, θα πρέπει $y = ax, a \in \mathbb{R}$ και $x \rightarrow 0$. Άρα, έχουμε το όριο

$$\lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{f(x+iy) - f(0)}{x+iy} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(x, ax)}{x+iax}.$$

Το όριο προκύπτει 0 για οποιαδήποτε επιλογή του $a \in \mathbb{R}$.

(δ) Όμοια με το (γ), παίρνουμε το όριο σε παραβολές της μορφής $x = ay^2$ και αυτή τη φορά το όριο εξαρτάται από το επιλεγθέν a . Άρα, το $\lim_{z \rightarrow 0} \frac{f(z) - f(0)}{z - 0}$ δεν υπάρχει.